

Protivzdušná obrana motostřelecké divize

Štáb vojska PVO — V2VO

V horském terénu bude činnost nepřátelského letectva zaměřena na zjišťování a ničení ZHN, míst velení, na zjišťování a ničení přesunujících se vojsk zejména při průchodech úzkými soutěskami, při přechodech horských hřbetů a řek. Předmětem úderů budou také tankové útvary, zvláště při zasazení k rozvíjení útoku do hloubky.

Údery bude nepřátelské letectvo provádět menšími skupinami letounů z přízemních, malých a středních výšek. K úderům bude využíváno překvapivého momentu, tj. přiletu podél údolí, komunikací a horských soutěsek, často i napříč útočného pásma.

Použití prostředků PVO msd bude vycházet ze zvláštností útoku msd v horském terénu.

Zvlášť pečlivě musíme ohodnotit důležitost jednotlivých objektů a směrů činnosti, protože v útoku nebude často možný manévř prostředky z jednoho směru na druhý. Je třeba promyslet charakter a význam objektů do celé hloubky boje divize, protože původní rozdělení prostředků PVO často zůstane zachováno až do splnění úkolu divize.

Na základě praktických poznatků z divizního taktického cvičení nejdůležitějšími objekty PVO byly:

- oddíl vojskových raket;
- prvosledové útvary divize při zasazení na rozhodujícím směru, zejména při přechodu řeky a východech z horských masívů;
- tankový pluk při přesunu, zasazení a v průběhu boje;
- útvary a síly divize, přecházející dočasně do obrany.

Cvičení se zúčastnily organické prostředky PVO divize a posilový středorázový pluk. Prostředků bylo použito tak, že organickým protiletadlovým oddílem byl bráněn oddíl vojskových raket divize v průběhu celé bojové činnosti. Posilovým protiletadlovým plukem bylo zabezpečeno zasazení hlavních sil divize na rozhodujícím směru, jejich přechod přes řeku a východy z hor, v dalším zabezpečoval tento pluk zasazení tankového pluku a boj v hloubce.

Ukázalo se, že divizi je třeba posílit alespoň jedním protiletadlovým plukem; středorázové prostředky jsou schopny úspěšně plnit úkoly PVO v horském terénu, neboť menší tempo útoku vytváří výhodné podmínky pro jejich použití.

Posílení divize vyplývá z toho, že:

- oddíl vojskových raket chceme bránit po celou dobu boje, a to nejvýhodněji organickým protiletadlovým oddílem;
- v horském terénu zpravidla nebude možné počítat se zesílením PVO divize silami a prostředky armády (frontu);
- bude ztížen i boj stíhacího letectva s letectvem nepřítele, zejména v přízemních a malých výškách.

Proto je třeba, aby náčelník PVO divize měl k dispozici posilový protiletadlový útvar, kterým by mohl zabezpečit PVO vojsk na rozhodujícím směru činnosti a v nejdůležitějších obdobích boje divize.

Použití středorážního pluku jako posilového prostředku divize na cvičení ukázalo, že pluk z celého dne (24 hod.), 50 % času plnil úkol z palebných postavení a 50 % času byl na přesunu, což je z hlediska jeho použití vcelku ekonomické.

Použitelnost středorážního materiálu v horském terénu byla potvrzena i odolností materiálu, neboť obsluhy děl a přístrojů udivovalo, po jak těžce sjízdných cestách se může útvar přesunovat a v jak obtížných terénních podmínkách zaujímají jednotky palebná postavení, aniž došlo k narušení bojeschopnosti techniky.

Obdobně dobré vlastnosti z tohoto hlediska se projeví u 57mm PLK i radiolokační techniky baterií, neboť v průběhu celého cvičení nedošlo k větším poruchám na materiálu.

Při přesunech v horách je charakteristický nedostatek dobrých komunikací. Pro divizi je často k dispozici jen jedna cesta. Za této situace je zvláště důležité nedopustit, aby 57mm a 85mm PLK vzhledem k celkové délce přívěsu s tažným vozidlem nezatarasily cestu. Obsluhy musí být připraveny ihned sesednout a pomoci při průchodu zatáčkami.

30mm PLdvK se ukázaly velmi účinným prostředkem při obraně pochodových proudů a zabezpečovaly bojovou činnost za dne nepřetržitě. Při jejich rozmísťování do pochodových proudů je nutné dávat je do čela proudů a při průchodu nebezpečnými místy zaujímat části postavení bezprostředně u cest, aby se včas mohly znovu do proudů začlenit.

Vzhledem k výhodným podmínkám pro skrytí nabývá v horách velkého významu používání členitosti a pokrytosti terénu pro maskování, hlavně týlovými jednotkami, pro něž u divize není možné vyčlenit PLD.

Je nepřipustné hromadit vojsko a techniku na otevřených místech, v soutěskách a na přechodech, neboť údery letectva na tato místa by měly za následek velké ztráty a mnohdy i nesplnění úkolu nebo značné zdržení.

Cvičení přineslo další poznatky:

PRŮZKUM A UVĚDOMOVÁNÍ

Uvědomování divize v otevřené síti výstrahy je možné. Je však ovlivněno výkonností rádiové stanice, která výstrahu divize vysílá, a připraveností motostřeleckých a tankových pluků ji přijímat. Při organizování otevřené výstrahy divize je třeba v plné míře pro varování vojsk využívat údajů průzkumných prostředků vlastních útvarů PLD.

Z hlediska radiolokačního průzkumu se ukázalo, že pro ŘR1 P-15 i P-10 je nutné předem volit vhodná stanoviště a v některých fázích bude průzkum vzdušného prostoru odkázán jen na údaje SRL baterií. Ty se ukázaly dostatečně účinné, neboť obsluhy SRL zachytávaly skutečné cíle v krátké době, na základě čehož byla bateriemi včas zahájena palba.

Obtížnou otázkou je uvědomování o nízko letících cílech, které ani obsluhy SRL nezachytanou v důsledku členitého terénu a radiolokačních stínů. Optické pozorování u děl a přístrojů v bateriích nezabezpečuje včasné zahájení palby.

V souvislosti s těmito poznatky, v horském terénu obzvláště, vyvstává nutnost vysunovat v rámci palebných jednotek předsunuté pozorovatele na důležité směry v závislosti na členitosti terénu a možných překvapivých náletech nepřátelského letectva.

VELENÍ PROSTŘEDKŮ PVO

Velení divizním prostředkům PVO bylo uskutečňováno do zasazení divize z VS, po zasazení divize bylo VS PVO rozděleno na dvě části. První část byla umístěna na PVS a zahrnovala POS náčelníka PVO divize, rádiovou stanici pro spojení s podřízenými a byla obsazena náčelníkem PVO divize, důstojníkem pro průzkum, směnou pátračů-radistů v POS a styčným důstojníkem od posilového útvaru. Zbytek oddělení zůstal na VS divize.

Výhodou tohoto způsobu velení bylo, že náčelník PVO divize měl přehled o pozemní a vzdušné situaci, mohl včas ovlivňovat manévry podřízených prostředků a měl přehled o jejich situaci.

Nevýhodou však bylo, že skupina, která zůstala na VS, neměla přehled o situaci podřízených prostředků a nebyla plně využita pro řízení prostředků PVO. Důsledkem byl ten, že nadřízený štáb nebyl včas a spolehlivě informován o situaci.

Rozdělení na dvě části se nepříznivě odráží i v organizovanosti veškeré další práce. Neumožňuje účelné organizování odpočinku, vyčerpává obsluhy a směny, které není možné vystřídat, narušuje se kontinuita řízení PVO.

Výhodnějším řešením se ukazuje organizovat jedno pracoviště náčelníka PVO a to na VS divize. Styk s VS divize uskutečňovat výjezdem náčelníka PVO na PVS v nejdůležitějších obdobích boje divize. K tomu ho vybavit osobním vozidlem (GAZ-69) s přenosným planšetem, rádiovým přijímačem, 1—2 pátrači a rádiovou stanicí pro spojení s hlavním místem velení.

Horský terén ovlivňuje i velení v divizní protiletadlové skupině, pro jejíž vytvoření, pro značnou prostorovou vzdálenost mezi protiletadlovými údery, nejsou vytvořeny vhodné podmínky. Snad jen v některých fázích boje divize bude možné uvažovat o centralizaci velení a palby ve skupině. Při cvičení to bylo při zasazení divize. Jinak v průběhu celého dalšího boje se tato možnost již nevyskytla a palba byla vedena útvary až bateriemi samostatně. Vzhledem k tomu, že organický protiletadlový oddíl bude zpravidla použit k obraně oddílu vojenských raket, je také nejvýhodnější velení útvarům ponechat v rukou náčelníka PVO divize, který má lepší přehled o plnění úkolů divize a může manévry prostředky PVO pružněji řešit.

Při velení v soudobých podmínkách boje je důležitá iniciativa a samostatnost v rozhodování velitele útvaru PVO. Typickým příkladem bylo zabezpečení zasazení tankového pluku a jeho boje v hloubce. Zde se ukázalo, že je nezbytné, aby velitel protiletadlového pluku vyslal k veliteli tankového pluku styčného důstojníka s prostředky spojení a tím zabezpečil účinnou PVO tankového pluku nejen při zasazení, ale i v hloubce. Velitel protiletadlového pluku tak neučinil, a proto došlo k odtržení a zaostávání PVO za tankovým plukem. V této fázi boje musí být schopni velitelé protiletadlových útvarů PVO řešit situaci samostatně a iniciativně, přemísťovat bojovou sestavu svého pluku podle pohybu a bojové činnosti bráněných objektů a informovat o tom náčelníka PVO divize a ne čekat na pokyny.